

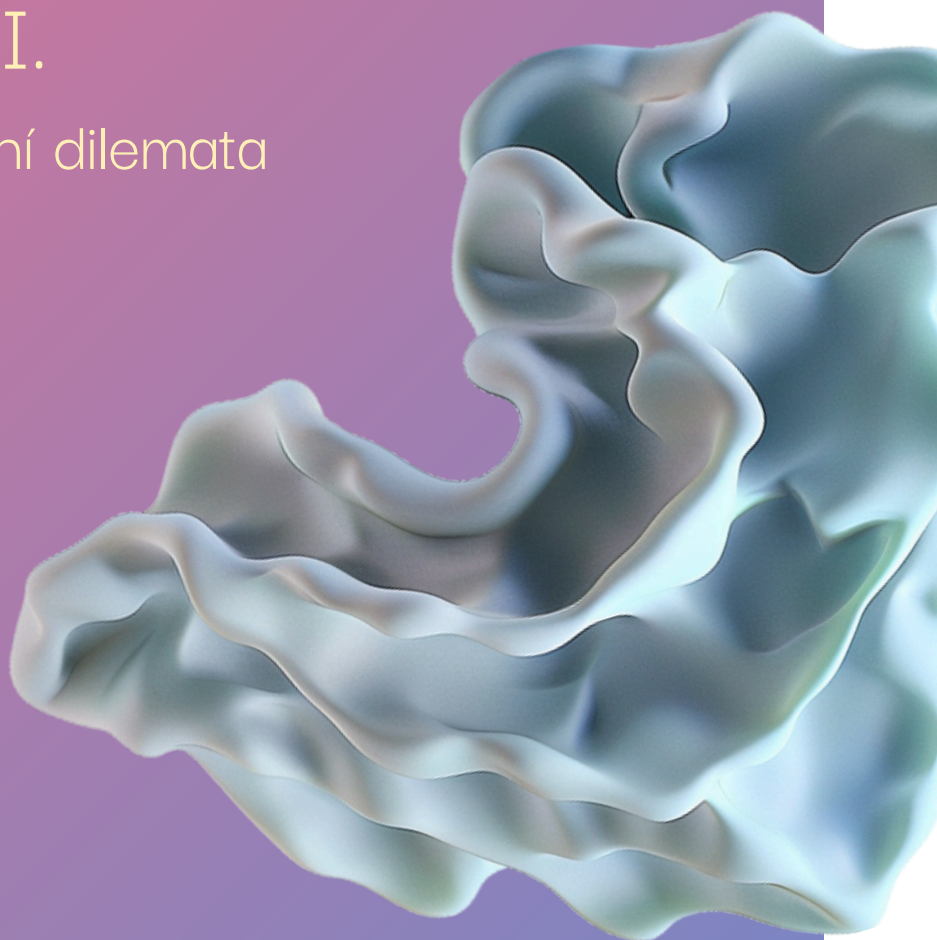

AI dětem

Kurikulum umělé inteligence pro ZŠ a SŠ

Angličtina I.

Etická a morální dilemata

kurikulum.aidetem.cz/digikompetence

Vypracovala: Jana Tabášková
Metodická konzultantka: Peťa Dovhunová
Odborná garantka: Eva Nečasová
Výstupy RVP doplnila: Peťa Dovhunová
Jazyková korektura: zatím neproběhla
Poslední aktualizace: 05/2024
Verze: 02

[Formulář pro připomínky](#)

Metodický materiál AI dětem pro rozvoj digitální kompetence
Kurikulum umělé inteligence pro základní a střední školy

Etická a morální dilemata

Slovo úvodem

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

dostává se vám rukou lekce, v níž žáci samostatně komunikují s chatbotem Mizou v anglickém jazyce. Tohoto chatbota jsme nakonfigurovali tak, aby se zaměřil na tři etická a morální dilemata, která jsme považovali za relevantní pro žáky. Chatboti mohou být dobrými pomocníky při studiu cizích jazyků. Tuto lekci můžete využít přesně tak, jak je nebo využít tento jednoduchý princip na jakémkoliv tématu. Děkujeme, že jste našli odvahu a energii na AI v hodinách a přejeme úspěch v hodině!

– tým iniciativy AI dětem

15 minut

[Mizou chatbot](#)

Tato lekce využívá AI nástroje Mizou, se kterým doporučujeme se předem seznámit. Aplikaci je možné využít zdarma. Registrace žáků ani učitele v této lekci není nutná, jelikož nabízíme link k již připravenému chatbotu v rámci Mizou – [Dilemmator](#).

[Prezentace k lekci v PDF](#)

[Editovatelná prezentace v Canva](#)

Informace o lekci

Prekoncepty/doporučené ročníky, délka lekce

English level – A2 nebo vyšší
8. a 9. ročník, střední školy, 45–90 minut

Co se žáci učí?

Analyzují etická dilemata a rozvíjí schopnost argumentovat a vyjadřovat vlastní názory v cizím jazyce.

Proč se to učí?

Rozvíjí kritické myšlení a schopnost vyjadřování v komplexních otázkách v cizím jazyce.
Zhodnotí vhodnost využití AI nástroje v procesu učení.

Jak poznáme, že se to naučili?

Žáci identifikují a popíší etická dilemata spojená s reálnými situacemi. Formulují své názory a obhájí je v anglickém jazyce i v interakci s chatbotem.

Aktivita

Diskuze o etických dilematech – práce s chatbotem Mizou.

Pomůcky

Počítač, tablet nebo chytrý telefon s přístupem k internetu pro každého žáka.

Výstupy RVP ZV – Angličtina

CJ-9-4-03 reaguje na jednoduché písemné sdělení
CJ-9-2-01 zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích

Digitální kompetence

Využití a zapojení
Efektivita a inovace

Bloomova taxonomie

Porozumění:
Žáci vysvětlují koncepty etických dilemat na konkrétních příkladech.
Analýza:
Žáci rozkládají etická dilemata na klíčové aspekty a hodnotí různé perspektivy.

Pozn.: Genderová rovnost je pro AI dětem klíčová, ale pro zestručnění využíváme v našich metodikách formulace v mužském rodě.

Slovníček pojmů

Umělá inteligence (AI–Artificial Intelligence)

Žádná z definic termínu umělá inteligence vlastně není ustálená. Všechny se ale shodují v tom, že to je systém, který simuluje lidské myšlení a akce.

Umělá inteligence má obvykle formu počítačového programu a slouží k řešení úloh, k nimž byl dříve potřeba značný lidský intelekt, a byly tedy doménou lidí.

Je to také kromě jiného i vědecký obor s počátky sahajícími do první poloviny 20. století. Ten se snaží inteligentním systémům nejen porozumět, ale zejména je tvořit.

Více na: aidetem.cz/co-je-ai

Strojové učení (ML– Machine Learning)

Stejně jako se člověk umí učit z příkladů a zkušeností, jsou toho schopny i člověkem vytvořené stroje.

Stroje k učení využívají metodu, která se nazývá strojové učení. Ta umožňuje systémům umělé inteligence, aby nebyly jen souborem předem naprogramovaných akcí, ale aby samy přicházely s novými řešeními.

Cílem metod strojového učení je odhalit vzory vyskytující se ve velkém množství dat.

Více na: aidetem.cz/strojove-uceni

Velký jazykový model (Large Language Model – LLM)

Velký jazykový model (jako například GPT-4) je sofistikovaný počítačový program, který je určen k analýze a generování textu. Může být využit například pro strojový překlad, rozpoznávání řeči, generování odpovědí na otázky, či syntézu literárního díla.

Tyto modely jsou trénovány na obrovských objemech dat (tzv. korpusech) – například na datech získaných z internetu ([Common Crawl](#)), digitalizovaných knihách nebo Wikipedii.

Na světě je jich jen několik a jsou z důvodů nároků na počítačový hardware vytvářeny jen velkými společnostmi. V současnosti jsou nejznámější GPT-4 (OpenAI), Llama (Meta) nebo Gemini (Google).

Aplikace Mizou

V této lekci využíváme nástroj [Mizou](#).

Mizou umožňuje učitelům vytvářet si vlastní chatboty, kteří s žáky komunikují na různá, předem daná témata. Pro tuto lekci jsme vytvořili chatbota Dilemmator. Chatbot běží na modelu GPT-3.5 a protože nevyžaduje od žáků přihlášení, neplatí žádné věkové limitace. Konverzace, které žáci s chatbotem vedou, nejsou využívány k následnému vylepšování modelu.

Jak na něj

Nasdílejte žákům [odkaz](#) na chatbota. Mohou chatovat na chytrém telefonu, tabletu, notebooku či stolním počítači. Potřebují připojení k internetu.

[Obecný úvod do AI](#)

Chcete se dozvědět více o umělé inteligenci? Připravili jsme pro vás srozumitelnou online příručku [Obecný úvod do umělé inteligence pro dospělé](#).

[Hledáte podporu?](#)

Nevíte si rady? Připojte se do [FCB skupiny AI dětem](#) + a zeptejte se komunity nebo správců.

Evokace

10
minut

Sdílej

What is an ethical dilemma?

An ethical dilemma is when a person has to choose between two or more options that cannot all happen at the same time. These choices involve different moral rules, and it is not clear which choice is the best. Still, one choice must be made.

A well-known example of a moral dilemma is the so-called trolley problem. (presentation on page O2)

The trolley problem is a moral dilemma where a runaway trolley is heading towards five people tied to a track. You can pull a lever to switch the trolley to another track, where it will kill one person instead. The dilemma explores whether it is more ethical to actively intervene and cause one death to save five lives, or to refrain from acting and allow five deaths.

You can try the activity **Absurd Trolley Problems with your students: neal.fun/absurd-trolley-problems.**

The activity has 30 levels, so we recommend trying just a few of the initial ones.

Absurd Trolley
Problems

Co je podle tebe etické dilema?

Dilema vnímáme jako situaci, kdy jedinec stojí před dvěma či více vzájemně neslučitelnými možnostmi, mezi kterými by měl volit. Jde o konflikt morálních principů a není přitom zřejmé, které rozhodnutí je to správné. Jedno řešení však většinou musíme přijmout. [Zdroj: pg.mpsv.cz/eticka-dilemata]

Známý příklad morálního dilematu je tzv. Trolejový problém. (prezentace strana O2)

Jedná se o hypotetickou situaci, v níž trolejbus, kterému selhaly brzdy, míří k pěti lidem, kteří leží svázaní na kolejích. Přihlížející může zatáhnout za páku a přesměrovat trolejbus na jinou kolej, kde by zabil pouze jednoho člověka místo pěti. Toto dilema zkoumá, zda je etičtější aktivně zasáhnout a způsobit smrt jednoho člověka nebo nezasahovat a nechat zemřít pět lidí.

Můžete s žáky vyzkoušet aktivitu **Absurd Trolley Problems: neal.fun/absurd-trolley-problems**

Aktivita má 30 úrovní, proto doporučujeme vyzkoušet jen pár úvodních.

Uvědomění

25
minut

Aktivita

Žáci se seznámí s chatbotem Dilemmator v nástroji Mizou, kterého najdete pod [tímto odkazem](#). (prezentace na straně O3)

Žáci využijí chatbota Dilemmator, který je provede skrze dilemata a pomůže jim rozpoznat klíčové aspekty etického rozhodování. Žáci dostanou od chatbota následující instrukce:

Hi, my name is Dilemmator and I'm here to guide you through a discussion regarding ethical dilemmas. First, choose one of the three dilemmas we will be discussing together:

1. Monitoring Teens on Social Media
2. Ghosting
3. Cheating

Monitoring Teens on Social Media

The dilemma involves whether parents should monitor their teenagers' social media activities to ensure their safety and well-being, potentially invading their privacy, or respect their privacy and risk exposure to online dangers.

Ghosting

The dilemma of ghosting concerns whether it is acceptable to abruptly end all communication with someone without explanation, sparing oneself from a potentially uncomfortable conversation, or whether one should provide closure, respecting the other person's feelings.

Cheating

The dilemma of cheating involves deciding whether to engage in dishonest behavior, such as copying answers or using unauthorized resources to achieve better results, which may lead to short-term success, or to maintain integrity and honesty, valuing fair play and long-term trustworthiness.

Poté zvolí jedno z témat, na něž jmu bude Dilemmator klást otázky.
Řekněte studentům dopředu časový limit, který mají na diskuzi s chatbotem.

Práci s chatbotem Dilemmator můžete uvést např. takto:

Our chatbot, Dilemmator, will show you examples of hard decisions that people have to make. This will help you understand how challenging it can be to choose between what's right and what's wrong. Learning about these examples can make it easier for you to decide what to do the next time you face a hard choice. In each ethical dilemma, the options are at odds with each other; they conflict with each other, causing a contradiction or paradox. There are situations where you might have two choices; if you choose one, it would be impossible to choose the other. It's like being at a crossroads where every path you take goes against important rules about being honest, peaceful, kind, respectful, helpful, or not hurting others, including animals. You might also hear people talk about these situations as moral dilemmas or ethical paradoxes. Sometimes, whatever decision you make seems wrong in some way. This shows how challenging and confusing these situations can be. Ready for the challenge? Let's get going—hop aboard!

Reflexe

10
minut

Sdílej

- 1) How was it to talk with the chatbot? What surprised or interested you?
- 2) What dilemma or dilemmas did you talk about with the chatbot?
- 3) What decision did you make?
- 4) What did you learn from this lesson?

- 1) Jak se ti s chatbotem komunikovalo? Co tě překvapilo nebo zaujalo?
- 2) Které dilema či dilemata jsi s chatbotem řešil/a?
- 3) K jakému závěru jsi došel/došla?
- 4) Co si z této lekce odnášíš?

Kam dál

Reflect on the main points you have learned about ethical dilemmas and the importance of ethical decision-making.

1. Definition of an ethical dilemma: An ethical dilemma is when a person must choose between two or more options that cannot all be chosen and involve a conflict of moral rules.
2. Unclear right decision: In ethical dilemmas, it is often not clear which choice is right, making the decision difficult.
3. Need to choose: Even though the decision is hard, a person usually has to choose one option and face the results.
4. Importance of ethical decisions: Making ethical decisions is very important to keep moral values and integrity. Right ethical choices can build trust and respect in society.
5. Thinking and analyzing: When solving ethical dilemmas, it is important to think about and analyze the possible results of decisions to choose the most ethically correct option.

Zamyslete se nad hlavními body, které jste se dozvěděli o etických dilematech a důležitosti etického rozhodování.

1. Definice etického dilematu: Etické dilema nastává, když se člověk musí rozhodnout mezi dvěma nebo více možnostmi, které nelze všechny zvolit a které zahrnují konflikt morálních pravidel.
2. Nejasné správné rozhodnutí: V etických dilematech často není jasné, která volba je správná, což ztěžuje rozhodování.
3. Nutnost volby: I když je rozhodnutí těžké, člověk si obvykle musí vybrat jednu možnost a čelit jeho důsledkům.
4. Důležitost etického rozhodování: Etické rozhodování je velmi důležité pro zachování morálních hodnot a integrity. Správná etická rozhodnutí mohou ve společnosti vybudovat důvěru a respekt.
5. Přemýšlení a analyzování: Při řešení etických dilemat je důležité přemýšlet a analyzovat možné výsledky rozhodnutí, aby bylo možné vybrat eticky nejspравnější možnost.